

Karolína Knížová: MUŽSKÁ NADÚMRTNOST DLE PŘÍČIN ÚMRTÍ VE VYBRANÝCH STÁTECH EVROPY V OBDOBÍ 2000–2013

Předkládaná bakalářská práce Karolíny Knížové s názvem *“Mužská nadúmrtnost dle příčin úmrtí ve vybraných státech Evropy v období 2000–2013”* má celkem 74 číslovaných stran včetně grafických příloh, seznamu použité literatury a datových zdrojů a dalších povinných náležitostí. Text je členěn celkem do 7 na sebe navazujících kapitol, které logicky přechází od teoreticky pojatých k praktické analýze.

Tématika mužské nadúmrtnosti není v demografii zdaleka nová, stále však motivuje další odborníky, aby se tomuto tématu věnovali. Navíc lze předpokládat, že se vnitřní struktura, podstata i důvody mužské nadúmrtnosti mohou v čase proměňovat. To byly také důvody volby tohoto tématu pro předkládanou bakalářskou práci.

Autorka si v úvodu vymezuje cíl analyzovat a zhodnotit aktuální rozdíly v úmrtnosti mužů a žen ve vybraných státech Evropy, a to se zaměřením na věk a příčiny úmrtí. Jednotlivé evropské regiony jsou reprezentovány 4 státy – Českou republikou, Švédskem, Španělskem a Francií. Bylo by možné diskutovat, zda právě tyto státy představují vhodné reprezentanty evropských regionů, v každém případě se jedná o státy, které se charakterem a průběhem úmrtnosti dle věku jednoznačně vzájemně odlišují. Analyzované skupiny příčin smrti byly vybrány na základě jejich podílu na celkové úrovni úmrtnosti mužů a žen, dále pak byla mužská nadúmrtnost studována především z hlediska věku a změn v čase.

Osobně v práci oceňuji vypracovaný přehled relevantní literatury (kap. 2), který shrnuje nejen informace k analýze a výskytu mužské nadúmrtnosti ve světě, ale i možné hypotézy tento jev vysvětlující. Z hlediska užitých metod práce staví jak na postupech obsažených v bakalářském studiu (např. standardizovaná míra úmrtnosti, věkově specifické míry úmrtnosti nebo úmrtnostní tabulky), tak na postupech, které jsou obsaženy až v navazujícím magisterském studiu (např. dekompozice rozdílu naděje dožití) ev. nejsou v obsahu studia demografie obsaženy vůbec (např. využití tzv. plošných grafů konstruovaných v software R). Zvolené metody jsou relevantní stanoveným cílům a jejich použití na uvažovaný typ dat je vhodné.

Po stručné 4. kapitole, věnované vývoji a aktuální podobě mezinárodní klasifikace nemocí a příčin smrti, se již autorka konkrétněji (stále v teoretické rovině) věnuje vybraným skupinám příčin smrti, které jsou následně použity pro analýzu mužské nadúmrtnosti.

Stěžejní částí práce je kapitola šestá, obsahující analýzu mužské nadúmrtnosti ve studovaných státech. Poměrně originální je využití plošných grafů pro prezentaci výše příspěvků dle věku a vybraných příčin smrti k rozdílu naděje dožití mezi pohlavími během celého studovaného období. Pro jednotlivé státy jsou takto prezentovány výsledky jen za vybrané skupiny příčin, ostatní jsou uvedeny pouze v příloze. Záměrem je tak poukázat především na specifika úmrtnosti jednotlivých studovaných států. Ačkoli tento způsob prezentace výsledků je možný a dobře zobrazuje hlavní trendy a celkový pozorovaný vývoj, jistě by bylo užitečné zobrazené hodnoty uvést konkrétně např. v příloze. Popis výsledků v této části je poměrně stručný, i když v některých pasážích je patrná snaha autorky dávat uvedené výsledky do širšího kontextu. Bohužel také v této kapitole se objevuje větší množství formálních a stylistických nepřesností v porovnání s předchozím textem.

Jak bylo zmíněno, v práci (hlavně její druhé polovině) zůstaly nedostatky především formální povahy (např. chybné psaní čárek ve větách, chybné tvary slov, nepřesné formátování, neobratné formulace – např. nejsou „příspěvky na příčinu“, ale příspěvky příčin apod.). Na str. 43 je patrné také chybné číslování kapitol (kap. 6.1 místo 6.2).

Celkově se předkládaná práce věnuje se tématu, které lze stále považovat za aktuální. Z pohledu školitele oceňuji především aktivní a samostatný přístup autorky a její nesporný zájem o řešenou problematiku. Za zmínku stojí i poměrně originální přístup k provedené analýze, některé metody analýzy nebo prezentace výstupů bylo nutné si nastudovat samostatně. Na druhou stranu osobně považuji první část textu za kvalitnější v porovnání s částí analytickou, a to z formálního, stylistického i obsahového pohledu. Nicméně, při uvážení, že se jedná o první práci tohoto typu, kterou pravděpodobně musela autorka vypracovat, vypořádala se s ní poměrně zdařile. Na práci samotnou lze pak dále úspěšně navázat. Autorka správně použila vhodné analytické nástroje a v zásadě se jí podařilo dosáhnout vytyčených cílů. I přes některé zmíněné nedostatky práce dle mého názoru splňuje nároky běžně kladené na tento typ prací a proto předkládanou práci Karolíny Knížové *“Mužská nadúmrtnost dle příčin úmrtí ve vybraných státech Evropy v období 2000–2013”* **doporučuji k obhajobě.**

V Praze dne 15. 8. 2017

RNDr. Klára Hulíková Tesárková, Ph.D.

Vedoucí práce